

**SVENSKA RIDSPORT
FÖRBUNDET**

KOMPETENSBEKRIVNING FÖR

Diplomerad Unghästutbildare

Ridsportens yrkesprov och diplom

Yrkesdiplomet är ridsportens kompetensbeskrivning och bekräftelse på yrkesmässighet avseende personlig färdighet och tillämpad kunskap.

Kompetenskrav, yrkesprovets omfattning, samt bestämmelser fastställs och revideras av ridsportens yrkesorganisationer, i samverkan med Svenska Ridsportförbundet, SvRF.

Bakgrund till yrkesprovets införande i Sverige

Vid Johannesbergskonferensen i april 1990, vilken samlat ett stort antal företrädare för den del av hästnäringen som berör ridsport, uttrycktes oro för kompetensnivå, utbildningsstruktur, lågt samhällsintresse, samt viss misstro mot befintlig yrkesutbildning. Förslag framkom att utarbeta *yrkesprov* enligt internationellt mönster.

Syftet

Syftet med införandet av yrkesproven var således att

- Höja yrkeskunnande och yrkesstatus
- Synliggöra de olika yrkena genom tydliga kompetensbeskrivningar
- Minska omsättningen i yrket
- Samordna utbildningsstrukturer och optimera resursutnyttjandet
- Skapa en struktur för samverkan mellan yrkesliv och yrkesutbildning, som kunde ligga till grund för kvalitetsarbete
- Kunna nå en yrkeskompetens via olika vägar

Ansvaret för proven

Hästhållningen yrkesnämnd (HYN) fick ridsportens uppdrag att utveckla ett system för kompetensbevis i form av yrkesdiplom. Diplomet skulle utgöra arbetsmarknadens ”kvitto” på uppnådd kompetens. HYN tillfördes extra medel för utvecklingsarbetet.

Landets mest erfarna yrkesverksamma anlätades för att utarbeta *Kompetensbeskrivningar* för olika yrkeskategorier inom ridhästnäringen.

Studiebesök gjordes i några av de länder som har störst erfarenhet av yrkesprov inom hästnäringen och ett antal provexaminationer genomfördes.

Yrkesproven kom, samtidigt som de ökade i popularitet, att finna sin form även i Sverige.

1997 ansågs proven så etablerade att HYN överlämnade ansvaret för provens administration till Svenska Ridsportförbundet.

Näringsens direkta inflytande över yrkesproven betonades därvid starkt. Detta inflytande behövde säkerställas, samtidigt som det sågs naturligt att i Sverige, liksom i andra länder, låta Förbundet ha ett övergripande ansvar för verksamheten. Det betonades att samtliga yrkesutövare måste förväntas bedriva en verksamhet som, i varje fall långsiktigt, sammanfaller med den nationella inriktning, som Förbundet står för och leder utvecklingen av.

Genom inrättandet av en självständigt arbetande **Styrgrupp/Yrkesprovskommitté** och fastläggande av ett **REGLEMENTE** skall de yrkesverksammans kompetens ges en inriktning, och fastställas, till gagn för såväl de yrkesverksamma som näringen.

KOMPETENSBESKRIVNING FÖR

Diplomerad Unghästutbildare

Det övergripande målet är att unghästutbildaren skall ha kompetens att med iakttagande av ett gott horsemanship, under arbetsledning men på ett självständigt och yrkesmässigt sätt, sköta hästar, stall, utrustning och kringområden, samt sadeltämja och grundutbilda hästar av olika typ, karaktär och temperament. Unghästutbildaren skall kunna medverka vid rekrytering, marknadsföring och försäljning av hästar.

Unghästutbildarprov - yrkesprovets uppläggning

Det svenska unghästprovet är indelat i fyra steg:

Steg 1 Propedeutisk kurs under två dagar med teorilektioner, presentation av i slutprovet ingående delprov samt två ridprov, vilka utgör del av slutprovet. Efter denna kurs beslutar sig aspiranten för att fullfölja hela provomgången, eller att avvakta med följande steg.

Steg 2 Teorikurs under 2 dagar med hästens anatomi och fysiologi, foderlära, träningslära, företagskunskap och ridlära. Genomgång av litteraturhänvisningar och hemuppgifter.

Steg 3 Teorikurs under 2 dagar med slutprov i ämnen genomgångna under steg 1 och 2. Teoriföreläsningar och demonstrationer.

Steg 4 Praktiska prov under 3-4 dagar omfattande,

- Hoppning äldre häst, nivå 1,20-hoppning med tonvikt på stilbedömning.
- Dressyr äldre häst, nivå Lätt A.
- Hoppning, Lätt, terrängritt samt hingstprovsbana
- Hoppning av häst på okända hindertyper.
- Ridning av 3- och 4-åriga hästar med bedömning enligt 3-årstestet och kvalitetsbedömning.
- Utbildning av 4- och 5-åriga hästar. Visa förmåga att bedöma och utveckla dessa till Breedernivå och vidare.
- Prov i hästbedömning, exteriör, rörelser och löshoppning.
- Visning av häst vid hand.
- Leda och bedöma hästar som löshoppas.
- Grundutbildning av häst i tömkörning.

Behörig att delta i det svenska unghästutbildarprovet är den som har:

- Styrkt erfarenhet och goda resultat i att grund- och vidareutbilda hästar.
- Förberett och deltagit med hästar vid kvalitetsbedömning, premiering, 3-årstest, talangjakt, bruksprov och Breeders Trophy.
- Minst 4 års yrkeserfarenhet inom hästnäringen på heltid, som anställd eller egen företagare.

Godkänd kurs samt praktiskt prov resulterar i ett kompetensbevis samt behörighet som Diplomerad Unghästutbildare. Diplom utfärdas av Svenska Ridsportförbundet.

Information beträffande provtillfällen lämnas av Svenska Ridsportförbundets utbildningsavdelning, Ulf Wilken, tel. 0220-456 03

Praktisk färdighet

Stalltjänst och hästskötsel

Arbetsuppgifter: Svara för hästarnas totala skötsel, bedömning av allmäntillstånd, dekorativ hästvård, klippa häst.

Mål: Kunna medverka vid uppläggning av väl fungerande arbetsrutiner och personalplanering. Ha en god färdighet i samtliga förekommande uppgifter.

Ha en regelmässig översyn och kontroll av hästar, foder, närmiljö och kringområden. Beräkna foderstater och foderåtgång samt löpande följa upp och korrigera foderstater. Ha förmåga att analysera den enskilda hästens behov med hänsyn till ålder, träningsstatus, hull och tidigare utfodring. Förmåga att upptäcka bristsymptom eller andra avvikelser/reaktioner och vidta åtgärder.

Kompetens att självständigt svara för skötsel av hästar i olika åldrar och av olika karaktär och temperament med uppmärksamhet på hästens välbefinnande och status, samt med särskild förståelse för unga hästars beteende och reaktioner.

Förmåga att tolka hästens reaktion på arbetet och att vidta åtgärd vid behov.

Bedömningskriterier: Horsemanship.

Hovvård

Arbetsuppgifter: Hovvård, bevaka verknings- och skoningsbehov, samt vidta erforderliga åtgärder.

Mål: Förmåga att avgöra den enskilda hästens behov av verkning och skoning, samt att tidigt upptäcka sjukliga förändringar i hoven. Färdighet att åtgärda tappsko och förmåga att utrusta hästar med olika typer av arbete med rätt skärpningsmedel.

Bedömningskriterier: Horsemanship, praktisk förmåga, medvetenhet om skaderisker.

Hälsa- och sjukvård

Arbetsuppgifter: Under arbetsledning lägga upp och genomföra avmasknings- och vaccinationsprogram, genomföra tandkontroll, assistera veterinär, i samråd bedöma och behandla sårskada, lägga omslag, bandagera, utföra eftervård, ta puls, andning, temperatur, tillse att sjukvårdsmaterial finns tillgängligt och förvaras korrekt.

Mål: Kunna bedöma hästens hälsotillstånd, tidigt identifiera avvikelser och i samråd avgöra hästens behov av sjukvård och behandling. Förmåga att väl beskriva sjukdomsbild och assistera veterinär samt utföra sjukvård enligt anvisning. Kunskap om dopingbestämmelser.

Bedömningskriterier: Horsemanship, särskild uppmärksamhet på hästens beteende vid sjukdom och behandling.

Munderingar

Arbetsuppgifter: Munderingsvård, munderingsavpassning, medverka vid uppläggning av skötselrutiner. Utföra enklare reparationer.

Mål: Förmåga att:

- * Rätt utrusta häst för olika typer av arbete och med hänsyn till den enskilda hästens behov.
- * Sköta och underhålla munderingar och därmed tillhörande utrymmen samt att medverka vid uppläggning av skötselrutiner.

Bedömningskriterier: Ordningssinne, noggrannhet, ekonomiskt medvetande.

Anläggningar

Arbetsuppgifter: Medverka vid:

- * Skötsel av anläggning med kringområden, träningsbanor, beten, maskiner och inventarier, arbetsplanera genom bl a skötselrutiner.
- * Reparations- och underhållsåtgärder avseende anläggning, kringområden, maskiner och inventarier.
- * Kontroll av gällande bestämmelser för brandskydd, planera för betesdrift.

Mål: Förmåga att hålla anläggningen i bruks- och besöksskick.

Uppmärksamhet på hästens miljö- och hygienkrav, säkerhetsrisker för hästar och människor, samt på brandrisker och brandskydd.

Kunna köra traktor med ändamålsenliga redskap.

Bedömningskriterier: Uppmärksamhet, ordningssinne, praktisk förmåga.

Ridning

Arbetsuppgifter: Rida hästar av olika åldrar, typer och temperament.

Mål: Färdighet att rida hästar av olika ålder, typ och temperament.

Rida i enlighet med en nationell skola där ryttaren med en korrekt sits och en god kroppskontroll har förmåga att inverka rytmiskt, mjukt, följsamt och med känsla, så att hästen arbetar rakriktad, taktmässigt, lösgjord och i en god balans med en god framåtbjudning i en ändamålsenlig form. D v s i en form som är anpassad till hästens ålder och förutsättningar, och som utvecklar hästens balans, koordination, muskulatur och rörelsemekanik.

Bedömningskriterier: Att utförandet sker enligt ovan. Stor vikt läggs vid ett effektivt och känsligt användande av hjälperna så att alla rörelser kan utföras med små och omärkliga hjälper utan synbar ansträngning för ryttaren, samt att arbetet anpassas efter hästens förutsättningar.

Dressyr

Mål: Färdighet att rida olika dressyrprogram t o m godkänt LA Dressyr.

Bedömningskriterier: Utförandet avseende korrektheten i ryttarens sits och inverkan samt rörelsernas utförande. Stor vikt ska läggas vid att hästen arbetas i rätt form.

Hoppning

Mål: Färdighet att hoppa hinder av olika utseende och karaktär upp till 120 cm. Ridningen ska följa de riktlinjer som finns i Anvisningar för stilhoppning.

Bedömningskriterier: Enligt stilhoppningsprotokollet.

Terräng

Mål: Färdighet att rida häst i rätt form, balans och tempo över terränghinder av olika utseende och karaktär t o m 110 cm. Kunna genomföra lätt terrängritt.

Bedömningskriterier: Rätt tempo på olika underlag, rätt anridning avseende olika hinders utseende, karaktär och placering.

Hästupbildning

Arbetsuppgifter: Att för uppdragsgivares räkning, hantera, sadeltämja, grundutbilda och hoppa in hästar, samt att upprätta utbildnings- och tidplan mot bestämda mål.

Mål: Förmåga att:

- * Hantera och skola in unga hästar av olika karaktär och temperament med särskild förståelse för den unga hästens fysiska status, beteende och reaktioner.
- * Väl grundutbilda hästar av olika typ, karaktär och temperament, med målsättning att uppnå en god hanterbarhet och ridbarhet.
- * Identifiera och analysera problem i hästs hantering och ridbarhet samt att korrigera densamma, samt vid behov ge råd beträffande hästens framtida arbete och hantering.
- * Planmässigt bygga upp hästens fysik och kondition, att trappa ner kondition, att disponera hästens arbetspass och ge akt på hästens reaktioner på arbetet.
- * Förbereda hästar för olika bedömningar såsom saluhästvisning, kvalitetsbedömning, premiering och utställning.

Bedömningskriterier: Resultatmedvetenhet, känsla, uppmärksamhet på hästens fysiska status, reaktioner/signaler, säkerhet och förutseende, utförande i enlighet med den nationella skolan.

Longering

Arbetsuppgifter: Iordningställa häst för longering, med hänsyn till den enskilda hästen och arbetets syfte, longera hästar i olika utbildningsstadier.

Mål: Förmåga att utrusta och longera hästar av olika åldrar, karaktär och i varierande utbildningsstadier i olika typer av arbete, samt i rätt form, tempo och balans.

Bedömningskriterier: Känsla, säkerhet häst/människa, riskmedvetande, resultatmedvetenhet, bedömning underlag.

Tömkörning

Mål: Förmåga att korrekt utrusta och grundutbilda hästar i tömkörning, samt att i utbildningssyfte arbeta hästarna i ändamålsenlig form, med speciell hänsyn till rakriktning och lösgörande arbete.

Bedömningskriterier: Förmåga att avläsa och förutse hästens reaktioner med särskild hänsyn till den utbildade hästen, säkerhet i utförandet, riskmedvetande, resultatmedvetenhet.

Löshoppning

Arbetsuppgifter: Förbereda för och genomföra löshoppning, instruera och övervaka personal/elever i samband med löshoppning.

Mål: Förmåga att korrekt arrangera och genomföra löshoppning anpassad efter hästars olika åldrar och utbildningsståndpunkter d v s avväga övningen med avseende på den enskilda hästens förutsättningar och med särskild hänsyn till unghästar.

Bedömningskriterier: Följsamhet, kontroll, säkerhet och servicekänsla.

Visning av häst vid hand

Arbetsuppgifter: Visning av häst vid hand i samband med besiktning, premiering, utställning, bruksprov och försäljning.

Mål: Förmåga att:

- * Förbereda och på bästa sätt presentera häst vid hand i olika sammanhang, med hänsyn tagen till den enskilda hästens förutsättningar.
- * Visa korrekt i olika situationer.

Bedömningskriterier: Följsamhet, kontroll, säkerhet och servicekänsla.

Rekrytering, förmedling och försäljning

Arbetsuppgifter: För uppdragsgivares räkning medverka i att rekrytera, förmedla och försälja hästar för olika ändamål.

Mål: Förmåga att bedöma hästens utvecklingsbarhet, hållbarhet och lämplighet för ändamålet och kunden. God pris- och marknadskänedom.

Bedömningskriterier: Etik, servicekänsla, kvalitets-, lämplighets- och prismedvetenhet.

Transport

Arbetsuppgifter: Utrusta häst för transport, förbereda och kontrollera transportvagnen, lasta. Utbilda häst för på- och urlastning samt transport.

Mål: Förmåga att säkerhetsmässigt korrekt utrusta och lasta/lossa häst vid transport, samt att transportera med iakttagande av hästens hälso- och miljökrav.

Bedömningskriterier: Uppmärksamhet på hästens behov och säkerhetsrisker samt på oerfarna hästars reaktioner.

Allmänna kunskaper

Hästkunskap

Kunskap om:

- * Hästens exteriör, byggnad och fysiologi såsom, hästens kroppsdelar, skelett, hovmekanism, muskler och inre organ. Hästens rörelsemekanik, fodersmältnings- och träningsfysiologi.
- * Den unga hästens tillväxt och utveckling samt förmåga att bedöma utvecklingsbarhet.

Kunna göra exteriörbedömning, signalementsbeskrivning samt åldersbedömning.

God kunskap om hästens beteende med särskild tonvikt på den unga utbildade hästen

Kunskap om:

- * Hästens vanligaste sjukdomar, sjukdomssymptom och deras behandling.
- * Förebyggande hälsovård samt om åtgärder mot smittspridning.
- * Avel och uppfödning såsom allmän avelslära beträffande mål och urval, avelsvärdering, förutsättningar för avel och uppfödning, betäckning, dräktighet, fölning, hästens utvecklingstakt.

Kännedom om hästens historia, olika raser och utmärkande drag.

Foderlära

Kunskap om olika fodermedel, näringsinnehåll, egenskaper och användbarhet. Olika hästars näringsbehov, med särskild hänsyn till unghästens krav och behov. Foderstatsberäkning, foderekonomi och foderanalys.

Kunskap om hästens betesgång.

Anläggningar

Kännedom om olika typer av anläggningar för olika ändamål.

Kunskap om:

- * Ridbanors samt träningsbanors skötsel och lämpligt underlag.
- * Brandrisker, brandskydd och hästars beteende vid brand.
- * Regler beträffande djurskydds- och gödselhantering.

Kännedom om arbetsmiljöfrågor.

Ridlära

God kunskap om den klassiska ridningens grunder samt hästens rörelseapparat och mekanik.

Kunskap om olika metoder vid sadeltämjning och unghästutbildning.

Kunskap om olika dressyrörelser t o m Msv B.

Företagande

Kännedom om hästföretagandets olika driftsformer och inriktningar. Kunskap om kundservice samt avtal m m vid köp och försäljning av hästar.

Lagstiftning

Kunskap om:

- * Djurskyddsbestämmelser
- * Vägtrafikbestämmelser och allemansrätt.
- * Lagar och avtal vid köp och försäljning av häst.
- * Lagar och bestämmelser beträffande läkemedelshantering och läkemedelstillförsel, samt övriga dopingbestämmelser.

Hästnäringen, sporten organisationer

Kunskap om ridsportens- och hästavelns organisationer, arbetsmarknadens parter samt deras verksamhetsområden.

Kännedom om hästnäringens och hästens betydelse i samhället.